

מ.א.

הכנסת

פרוטוקול מס' 11/1
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' ב' בשבט תשט"ו - 25.1.55
בשעה 11.00

חברי הועדה:השומרים:

א. כהן - היו"ר
י. אורי
מ. וילנר
ש. לוי
ר. פלדמן
ש. פרלשטיין

מוזמנים:

שר המסחר והתעשייה פ. ברנשטיין
מר הלוי - מטעם משרד המסחר והתעשייה
ד"ר פרלמוטר " " " "

המשך הדיון בשאלת זיופים במצרכי מזון.סדר-היום:היו"ר א. כהן:

אני פותח את הישיבה.
בסדר היום - המשך הדיון בשאלת זיופים במצרכי מזון, שהועברה אלינו כהצעה לסדר היום מהכנסת. כרגיל וכנהוג, בעל ההצעה לסדר היום פטור לבוא ולשמע את הע' ין. תחילה נשמע תשובות על שאלות שהוצגו בישיבה הקודמת.

ש. פרלשטיין:

שאלה נוספת. במטיבת עתונאים שהתקיימה על ידי מכון התקנים הודיע אחד מנציגי המכון, שהמכון הכין 24 תקנים למצרכי מזון ואף אחד מהם טרם אושר על ידי משרד המסחר והתעשייה. אני רוצה לשאול: מהי הפרוצדורה ביחס לאישור תקנים שהוכנו על ידי המקון לתקנים, ומהי הסיבה שתקנים שהוכנו על ידי המכון לא אושרו.

מר הלוי:

בטרם אענה על השאלות, אולי רצוי להשלים את האינפורמציה מבחינה משפטית.

מר פרלמוטר:

בהגבה על עכירות בשטח המזונות אנו פועלים בסתי דרכים: (א) תגובה מינהלית. (ב) משפט פלילי. שתי דרכים אלו אינן חלויות זו בזו. אשר לגובה המינהלית, הסמכות לנקוט באמצעים מינהליים נתונה בידי המפקח על המזונות. לפי פקודת הפיקוח על המזונות מ-1942, פקודה זו השולמה במרוצת הזמן על ידי תקנות הגנה. לפי טעיף 9 לפקודה זו יש סמכות למפקח להוציא רשיונות ולרשות מקבילה לבטל רשיון או להפסיק תקפו. בטעיף זה נמצא המקור לכל הצעדים המינהליים שהמפקח נוקט בהם. וברצוני

אף
 לצייך שאנו נמנעים מדבר על עונש מינהלי/ על פי שמונת זה התאזרח בצבור. אבל הוא אינו נכון. למקפה אין סמכות להעניש אדם, אלא יש לו סמכות וזוהי גם החובה המוטלת עליו להגן על הצבור בפני מעשים העלולים להזיק להזנתו ובריאותו. (ש. לביא: איך הוא מגן?) יש אדם שהוא בעל רשיון לפי צו סחר וייצור. לפי צו זה מגיע לידיעת המפקח ידיעה שבחנות מסווימת עוברת על חוקי הפיקוח. המפקח אינו רשאי מיד עם קבלת הידיעה להחליט על תגובה מינהלית, אלא הלכה פטוקה היא מבית הדין העליון, שהמפקח אינו רשאי לנקוט באיזה שהוא צעד מינהלי העשוי לפגוע באזרח בלי לתת לאותו אזרח את ההזדמנות להשמיע את דבריו ולהגן על עצמו בטרם ייעשה איזה צעד נגדו. המפקח או עוזרו במחוז צריכים להזמין את האיש הנוגע בדבר ולתת לו הזדמנות להשמיע דברו ורק אחר כך הוא רשאי להחליט על תגובה מינהלית. יש מקרים בהם המפקח רואה שאין צורך להרחיק לכת עד כדי שלילת הרשיון או הפסקת חקפו של רשיון, אלא מטפיקה התראה, ואם הוא מחלט כך אינו צריך להזמין את האיש, אלא הוא יכול לכתוב לאיש הנוגע בדבר שהוא מתרה בו. משנת 1950, כאשר נכנסתי לתפקידי כיועץ המשפטי של המשרד, אמרתי למפקחים המחוזיים להמנע עד כמה שאפשר מהבטוי עונש מינהלי כי בטוי זה עשוי לעורר רושם בלתי נכון, כי מפקח אינו רשאי להעניש אדם אלא רק בית הדין.

כמובן שמפקח אינו מיתמש בסמכותו לבטל רשיון כליל או לצמיתות אלא במקרים חמורים ביותר, וגם לגבי מקרים חמורים ביותר הוריתי בימים האחרונים, כי טוב יעשה ממפקח אם יואיל לחכות לתוצאות המשפט. ולפי הלגסלטורה האחרונה בית המשפט, בכל עבירה נגד משק המדינה, נוסף על עונש קנס אמטר יכול להחליט גם על סגירת עסק ושלילת הרשיון לצמיתות.

היו"ר א. כהן: האם הפסקת ההקצבות אינה צעד ביניים בין ההתראה ושלילת הרשיון?

מר פרלמוטר: לעתים לרובות משתמש המפקח באמצעי זה של הפסקת הקצבות. אני יעצתי למפקחים להפסיק רשיונות כי מזה נובע ממילא

הפסקת הקצבות.

ש. לביא: קרו מקרים שהפסיקו רשיונות?

מר פרלמוטר: כן. שר המסחר והתעשייה כבר אמר כי הוא נתן הוראה מפורשת בלשח טיב התוצרת להשתמש בכל חומרת הדין. בעצם עשינו זאת גם קודם. וב כל המקרים של זיופים ממש נתתי חוות דעתי להגיש משפט פלילי נוסף על צעד מינהלי שהמפקח מצא לנכון לנקוט בו.

היו"ר א. כהן: הם היו מקרים של החרמת ופליים לאחר שנודע על זיופים?

מר פרלמוטר: בשלושה מקרים העברנו את התיקים לפרקליט המדינה להגשת משפטים פליליים. שלושה מקרים של סימום בפרפין נמצאים בשלב של טיפול במחוז. כל חיק מועבר אלי, אני עובר עליו ומחליט אם להעבירו לבית המשפט. אני רוצה לציין, כי באף אחד ממקרי הזיופים לא החלטתי להחזיר חיק אלא התיק הועבר לפרקליט המחוז לשם הגשת תביעה פלילית. מה שנוגע לעכוב בשמיעת המשפטים, מנהל בתי המשפט הבטיח לי שיעשה הכל כדי להחיש בירור משפטים אלה.

שר המסחר והתעשייה: אני רוצה להבהיר את הענין שנקרא עונשים מינהליים. בצדק אמר מר פרלמוטר שלא צריך להשתמש בבטוי עונש, כי לפי החוק רק בית המשפט רשאי להטיל עונש על אדם. אלא העובדה שנתנו למשרד זה ומכויות שהשימש בהן פירושו עונש בדרך כלל יותר חמור ממה שבית המשפט נוהג להטיל על אדם. אם אנו מפסיקים רשיון לחנות פירוש הדבר שאנו שוללים מהאדם את פרנסתו למשך זמן פחות או יותר ארוך, בעוד שבית המשפט במקרה הרע ביותר מטיל קנס או במקרה החמור מאטר לכמה זמן, וזה עוד אינו מפסיק את הפרנסה, כי בחנות יכול לעמוד מיטהו אחר. זו היתה הסיבה שבזמנו חדלנו להשתמש בסמכויות אלו להטלת עונש, ורק עכשו חזרנו לזה במקרים של זיופי מזון, כי באמת אלה הם דברים חמורים, ובתי המשפט עמוסים עבודה יתר על המידה, עד שיכול להחליט רוסח אצל הנוגעים בדבר שזה דבר של מה בכך, בין כה המשפט יבוא אחרי זמן ממושך. במקרים אלה התחלנו מחדש להפעיל סמכות זו. אני רוצה להוסיף שבזמנו, כבר לפני שנתיים, הסכמתי לטדור כזה עם מר איזנברג, שהוא יטיל על שופטים מיוחדים לטפל בעבירות אלו בכדי להחיש את הפרוצדורה.

מר הלוי:

קודם כל אני מציג לכם תמצית מרוכזת של חוקי מנגנון הפיקוח בדבר זיופי מזון. ובזה תמצאו תשובות לשאלות

רבות.

אתחיל מהפרק שבו פתח מר פרלמוטר והשר הוסיף עליו. אני מבקש את החברים לזכור, כי במשך 6 שנים, כאשר נזקקנו לאמצעים מינהליים, עשילנו זאת בדרך של "ויחד". מאד לא היינו מאושרים להשתמש בסמכויות אלו. מר פרלמוטר אמר, כי יש לתת לאזרח אפשרות להסביר את העניין. מדינתנו דמוקרטית ומותר לא רק ליחיד לבוא אלא לעתים הוא בא עם אשתו וילדיו, וזו דרך שכנוע, אבל בודאי עם צורך דין, ואם מבחינה חוקית המפקח ועוזריו רשאים לקבל החלטות, תבינו איזו מעמסה פיזית ומצפונית רבוצת על מספר אנשים מצומצם. אם על זה אוסיף שגם למפקח הראשי וגם לעוזריו אין הכשרה משפטית, תבינו שהמבחן מצפוני-הכרחי שעומדים בפני הוא קשה וחמור מאד. מאידך אני רוצה לומר בענין זה בתשובה לאחת השאלה: השר פטק הלכה, הלכה שהתחבטנו בה כל השנה, באיזה מידה אפשר שהרשות המחוקקת והמפקחת על המזונות תהיה גם רשות שופטת. אנו נמצאים במבוכ זה כל השנים, אבל מסתמכים על החלטת המחוקק שנתן סמכויות כאלה.

שואלים כמה תיקים הין, ומדברים על אלפי תיקים. השר היטיב להסביר שאלפי תיקים כוללים הכל. בשטח זיופי המזון אף פעם לא היו אלפי תיקים. אין טפק, ובזה אביע את דעתי הפרטית, במידה שהופעלו ענשים מינהליים, הם השפיעו. במשך השנה והצי האחרונות ניגשנו לענין זה בהסתיגויות רבות. ולמרות זאת בזמן האחרון, לאחר שיקול הדברים, מצא השר לנכון להורות מחדש על טיפול מינהלי מצד הפיקוח על המזונות, שוב מתוך אותה גישה והערכה שבתי המשפט פועלים יותר מדי לאט. אחמול קיימנו ישיבה עם מנהל בתי המשפט והגענו לידי סיכום, שנשתדל ככל האפשר לא להזקק למשפטים מינהליים, אבל אם אנו נצמצם את מספר התיקים, לא בצורה מלאכותית אבל באמת נביא לא יותר מ-15 מקרים בירושלים, 50 מקרים בתל אביב ו-30 מקרים בצפון, יהיה מוכן מנהל בתי המשפט להורות לבתי המשפט לתת לתיקים אלה זכות עדיפות בטיפול. אן זה מונע מאתנו להמשיך לפעול לגבי המקרים הדחופים, כאילו הסדורים החדשים לא נכנסו לפועל.

ועכסו אעבור לשאלת, ואשתדל לענות עליהן לפי הסדר. מר לביא ביקש תכנית והצעה מקיפה שתמנע גם זיופים וגם רמאות. חוק המזון שעליו הודיע השר, ואשר לגביו נזקקנו לעצה של מומחה בינלאומי - הוא צריך להמציא לנו בסוף החודש את הצעותיו - מטפל בשטח זיופי המזון. רמאות זה מושג הרבה יותר רחב, ואינני יודע, גם אם כאשר יבואו הימים הטובים שאבניאל דבר עליהם ויהיה שפע, לא יהו מקרים של רמאות. גם באמריקה, בתוך כל השפע ישנם מקרים של רמאות וזיופים. שפע זה דבר חשוב מאד, בלי טפק; אבל הוא אינו עונה על הכל. אני הבאתי בישיבה הקודמת בין יתר הדברים גם את המספר הבלתי-נורמלי של מפעלים בשטח ייצור מזון. בלי טפק, פיצול המפעלים מקשה מאד. ישנם 220 יצרני מתקנים פרט לתעשייה ביתית. מובן שעל זה אין יכולת להתגבר, פרט לכך שהצבור יתרגל לקנות תוצרת של בתי חרושת טובים ויעילים ויגן על עצמו. במידה שהשלטונות יתפסו מקרים הם יצטרכו להגיב ולפעול. אין הצעה כוללת להפוך את עט ה' לעט צדיקים, ולא רק עט ה' ; שום צט.

אשר לשאלת מר א בניאל, אה צפון יצרנית חזקה חזקה הסובסידיות מגיעה לצרכן? - בודאי לא. אם מטפוא מקבל המיכה בשער חליפין, אני חושב ש-92% מכל המטפוא באורה הגיעו לנמל נמטר ישירות לחקלאים. מבין סוגי הסוכר, שנים מקבלים סובסידה, הסוכר הנתן לצרכן במנות, וזה 2100 טון לחודש, הוא מגיע ב-99% לצרכן, אנו מקבלים חזרה את התלושים. סוג שני של סוכר המקבל סובסידיה, זה סוכר לייצור ריבה. על 300 טון סוכר לריבה אנו מקבלים כמליון ורבע תלושים חזרה. זאת אומרת שחלק מהאוכלוסייה אינו קונה סוכר. אין טפק שהמחיר הזול של סוכר לריבה מביא בעקבותיו לתופעה של מסחר בחלושי ריבה. אנו הצבענו על כך ואילמלא בעליית ה אינדקס, שהוא גורם מפריע ברגע זה, היינו מזמן מבטלים את הסובסידיה לריבה.

באופן מיוחד יש סובסידיה לבננות. בשלהי העונה המחירים גבוהים מאד. לצערי הבננות הוצאו מפיקוח. אני מודיע, באופן סוביקטיבי, לצערי. הבננות באות היום מאיזור אחד - מעמק הירדן. אני חושב שזה אחד הענפים שאינו זקוק לשום עיוד ותמיכה. אבל היות והמצרן חפשי, והשוק משלם כל מחיר, על מנת לטפק בננות לילדים במחיר נמוך, נותנת הממשלה סובסידיה. אין כל טפק שסובסידיה זו לא כולה מגיעה לצרכן. אבל אם אקח באופן כולל את הסובסידיות

הממשלתיות, הן הטובסידיה הישירה והן הטובסידיה בשער החליפין, דומני
שיהיה זה קרוב למציאות אם אומר ש-90% מהטובסידיות קולעות למטרה.

לסאלח מר פלדמן, האם הטלת האחריות על הקמעונאים
לא משחררת את היצרנים מאחריות? זו שאלה תיאורטית, כי עד היום לא הטלנו
אחריות על קמעונאים, ואפילו אם נעשו קמעונאים זה פרי ההיסטוריה,
בשנים האחרונות לא זכור לי מקרים שקמעונאים נענשו.

ש. פרלשטיין: מטפטים אלה מוגשים על ידי משרד הבריאות, ואני יודע
שאגף המזון במשרד המסחר והתעשייה אינו מטפל בזה.

מר הלוי: לא ידוע לי שמצד משרדנו היו עונשים בשטח זה. יש צו
טימון מוצרים המחייב את הקמעונאים להכביד על קניית
החוצרת שיש עליה טימון. אני הכינותי הוראה לכל הטיטונאים המזמינה אותם
על צו זה ומזכירה להם שהמשרד יקפיד ויפקח על כך. אנשי הפיקוח שלנו
בכל מקרה שנתקלים במקרים בולטים, נניח במפעל לייצור ממתקים בכורי
עכביש או בחוטר רשתות, דבר הגורם להדירה זבובים, מטביח את חשומת לב
משרד הבריאות. יש תיאום פעולות. כוח האדם מצומצם, וכולנו מעונינים
לחסוך, כך שיטנו תיאום ושיתוף פעולה לא מלא אבל כמיטב היכולת.

ר. פלדמן: אני אמרתי שישנם מקרים שהיצרנים מזייפים את שמותיהם
וכתובותיהם כי הם יודעים שהקמעונאים יתפטו.

מר הלוי: אתה צודק, ישנם מקרים של מוצרים ללא כתובת וללא שם
היצרן. הצו אומר: אל יקנה הקמעונאי תוצרת מפוקפקת.

מר פלדמן שאל האם לא רצוי שיהיה תלוש חפשי לקפה?
לא שאלתי זאת, כי התלוש הוא חפשי. הצעתי שהנוהג יהיה
בדיוק כמו לגבי ריבה.

מר הלוי: אבדוק זאת עם המפקח בשבוע הבא. בענין הקפה יש הצעה
לקבוע בוראת נהל זכותו של הצרכן לחבוע קפה בלתי
סחוק. אני מצטער שאינני יכול לתת תשובה מדויקת ברגע זה, כי הענין נמצא
בדיון ונגע להחלטה בימים הקרובים.

מר חזני שאל, האם קיימת מדיניות שלא להוציא רשיונות
חדשים. למעשה במשרד אינה יכולה להיות מדיניות אחידה לכל הענפים ולכל
השטחים. אתן דוגמה: מחלבות. יש לנו כיום 30 מחלבות בתוכת תנובה הגדולה
בתל-אביב ולעומת זאת מחלבות קטנות. המחלבות הגדולות נזקקות לחלב, עודפי
חלב וגם לאבקת חלב. ויש מחלבות קטנות הנזקקות רק לאבקת חלב, שאסרנו עליהן
למכור חלב לשתיה. תזכרו שבמשך חמש שנים טפקנו 50 אחוז מכל מוצרי החלב
על ידי אבקת חלב. הנתונים הולכים ומתשנים עם עליית כמויות החלב. אנו
נעמוד בפני בעיה חמורה של עודפי חלב, ואינני רוצה לומר עוד מה הצעדי
שינקטו בהם השלטונות, אבל ברור שזה יכול להיות בכיוון של צמצום אספקת
אבקת חלב, או שנפטיק בכלל אספקת אבקת חלב בחדשי השפע, או כדי לא לפגוע
במחלבות ובגלל ההתיקרות באינהכס יכול להיות שנצמצם את אספקת אבקת החלב
באופן יחסי לעליית כמויות החלב. בינתיים במצב זה החשובה לבקשות לרשיונות
חדשים היא לאו מוחלט, שום רשיון חדש. אבל אנו נתינים תחת לחץ כבד להוציא
רשיונות למחלבות כי זה עסק מצויין. אנו נותנים אבקת חלב ב-200 לירות
הטונה, ומזה מייצרים מצרכי חלב שאינם בקיצוב ופיקוח. אבקת חלב זו נמכרת
לצרכי מספוא והחקלאים משלמים 600-700 לירות הטונה. ברור שבענין זה נזדקקתי
לועדה צבורית שהציעה להעלות את מחיר אבקת החלב ל-600 לירות בלי שום
לב לאינדקס, כי אין כל יכולת להסתלט בפיקוח על חמר זה. ובכך, לגבי מחלבות
המדיניות היא, לא להוציא רשיונות חדשים.

אם אקח את המאפיות, למרות המספר הגדול שציינתי, בשנה
האחרונה נמצאנו תחת לחץ גדול ונענינו להוציא רשיונות לפיתוח. הנימוקים
היו בעיקר עדות המזרח. לגבי מאפיות ללחם אנו משתדלים לא להענות פרט
לחביעות מאיזורים ושכונות חדשות. כך שבענין זה המדיניות אינה מוגדרת.

קפה משות תנאי ואופן, אפילו לא לנכיים. בממתקים, מקום
שאיך לנו שליטה בטוהר, וטוהר יש מפמ"ז, וטוהר ישנו בלי קצבה במחיר

של 750 לירות הטונה. במצב זה השאלה העומדת לפנינו כאשר יש בקשה לרשיון ייצור - להוציא את הרשיון או לא, אנו עושים חשבון - ממילא ייצרו ואז מוטב להוציא רשיון כדי שנוכל לפקח על הייצור.

אשר לשאלה, עם העלאת מחיר הלחם הקטינה את הצריכה, נושא זה הוא מעניין בגלל מטקלו הכבד של הלחם הן בטל המזונות והן בתקציב הדביזים. בשלושת החדשים האחרונים עלה מחיר החיטה ב-7 דולר. אנו גם נזקקים לחיטה מהמענק האמריקאי. המענק הוא מתנה, אבל אנו חייבים להביא את הסוכר באניות אמריקאיות. אנו שמענו ש-10-15% של הקמח הולכים למטפוא וקווינו שעל ידי העלאה זה יחוטל פסע זה. המאפיות עובדות ולעתים פחות משמונה שעות ליום אם כי משלמות שכר מלא. איך ספק שהמאפיות אופות לחם מתוך הנחה שיקנו ונשאר לחם. השאלה, אם אופים בכוונה בממדי כאלה שנשאר משהו? זה חלוי במחיר שמטוגלים לשלם בעביל לחם מיושן.

מחיר המטפוא היה אז 136 לירות הטונה באופן רשמי ו-170 לירות באופן בלתי רשמי ומחיר הקמח הלבן היה 1,7 הדולר ולחם אחיד 1!5 הדולר. לרוע המזל יחד עם שנוי מחיר הלחם עלו מחירי הגרעינים והמחירים עומדים על 230-240 לירות; כך שאינני יכול לומר היום גודאות שהשגנו את המטרה על ידי העלאת מחיר הלחם.

ש. לביא: מי מקבל את הפרטי המחירים במטפוא?

מר הלוי: במידה שזה הולך לעין-חרוד וכפר בילוא, הם מקבלים זאת. יש חלק מהמושבות ששם קשה לי לומר בודאות אם מוכרים את הגרעינים ב-180 לירות. אנו קבלנו חיטה מהמשקים והיה חשבון ברור לחם להם במקום לירות ישראליות גרעיני פפוא ב-1,3 הדולר. יוצא שמשקים שיש להם גרעינים, מקבלים גרעינים בנמל ומוכרים אותם מיד ב-10 לירות יותר.

ש. לביא: הממלה צריכה לפקח על כך.

מר הלוי: הגרעינים הם חפשיים. הממשלה תדאג להביא גרעינים ולהעמידם לרשות החקלאים ולא לרשות הסוחרים במחירים כאלה שיכו את מחירי השוק השחור. לשם כך בוצעה קניה של 13 אלף טון ותבוצע עוד קניה של 17 אלף טון לקראת הגורן הבאה. ברגע שגרעיני מטפוא מחירים ירדו ל-170 לירות הטונה, חקטן צריכת הלחם המיועדת למטפוא. לא פעולות מינהליות תפחורנה את הבעיה אלא פעולות כלכליות. המשרד בדרך כלל התרוקן מאנשי פיקוח. יש לנו אדמיניסטרציה אין לנו פקחים. כך שחברי כנסת התובעים מאתנו כל כך הרבה פעולות חייבים לדעת, שהמשרד אינו מגיש תקציבי פיקוח. אם הכנסת תרצה להרחיב את הפיקוח, מיד נגיש שטח גדול בענין עובדים.

יש בידי הנתונים של חודש דצמבר, טן הכך של החסכון בקמחים אינו עולה על 2%. יכול היה להיות 3,5% אילו הקצבנו קמח לכפרים הערבים בשנה שעברה לא הקצבנו, והיום אנו מקציבים. בזמנו נבחרו שני חברי כנסת, גוברין וטפיר, לבחון את שאלת הקצבת הקמח לכפר הערבי. ישבתי אתם ארוכות, בחנו את השאלה לכל צדדיה וטרכם לכל נפש בכפר הערבי 11 קילו קמח. למה? כמות גדולה של קמח.

שאלה שאלה אם יש פיקוח על קורנפלוור. בהחלט. יש מפעל אחד לייצור קורנפולר הנמצא תחת בקורת קבועה ומתמדת - "גלעם". אם יש לחברי הועדה אינפורמציה ואילו, לכתוב לנו ונטפל בזה לפחות כמו שמטפלים בפניה של כל אורח.

לשאלה - מתי נגיע לחלב בבקבוקים, התכנית אינה כלל ארצית, היא מתחילה בחיפה ותל-אביב. אתם יודעים שאנו מקבלים סיוע מיוצאי בטכונה של 300 אלף דולר למען ציוד לשטיפה, רחציה ומלוי בקבוקי חלב. כאשר נגמור את המצע בתל-אביב וחיפה, יכול להיות שנעשה זאת גם בירושלים. במקום לפצל את ההקצבה על כל הארץ נבחרנו לרכז זאת בשני מקומות, כי אחד הסעיפים בהסכם בין הממשלה ובין יוניצף הוא, להכריז על אותו מחוז כאזור בשווק חלב שאינם בבקבוקים. בעיות חמורות בענין סבוסידיה ושווק עומדת לפנינו כאשר נגיע לענין זה של שיווק חלב בבקבוקים. יש לנו 400-500 משפחות מחלקי חלב. ברור שאיש אינו חושב לקדש את המצב ולהשאיר אותם. אבל אנו רוצים להשיג את מלוא התועלת משיווק בבקבוקים. המפעלים בתל-אביב וחיפה - לפיטטור חלב בלי יד אדם, מלוי וסגירה הרמטית על ידי מכסה אלומיניום; נגה-טנא אשר יכולה כבר להתחיל בשיווק אבל זה לא יותר מ-5% מכמות החלב הכללית, "טרה"

של התאחדות האכרים, מחלטה גדולה חדשה שנמצאת עדיין בשלב של בנין. הם קבלו כבר חלק מהמכונות, וחלק אריכות לקבל מהסלומיה. יתכן שיהיו מכונים להכנס לשינוק בעוד 3-4 חדשים. הוא הדין בענין תנובה בתל-אביב. תנובה מטוגלת כבר היום לצאת עם מחצית החלב בבקבוקים, ויתכן שזריקה עוד על ידי נגה-טנא תביא את תנובה לעשות פעולה זו כבר עכשו.

בעד עציוד צריך לשלם תמורה לירה דולר. טכום זה נכנס לקרן. הממשלה מצדה צריכה להשתתף בטכום מקביל, באופן שלתשובת הקרן יעמוד טכום של 700 אלף לירות. טיכמנו עם משרד החקלאות ובנק החקלאות ששני שלישים של הקרן ינתנו כהלוואות למשקים להתקנת מחשני קירור, על מנת לחסוך 6% של החלב שבהיקף ארצי מתקלקל מפני המחסור בקירור, וכן להקמת 10 מחלבות איזוריות ו-10 טנקרים להובלת חלב.

לשאלה + כיצד מחקיימים הקצביות מחלוקת מאה גרם בשר, זוהי שאלה הפוטטית. במשך 4 שנים, למרות הירידה בחלוקת בשר, אף אטליז לא נטגר. לא נעננו ללחץ של הגדלת דמי החינוך שלהם. אבל זה אחד הפלאות שכולכם יודעים אותו.

לשאלת מר כהן, הידוע על מכירת טוכר רטוב? - אנו מקבלים טוכר ממקומות שונים, ויש הבדל בין מקום למקום. אבל ההבדל באחוזים ברטיבות הוא מחצית האחוז, אם כי למראית עיין ההבדל יותר גבוה. הטוכר הפולני הוא קצת יותר לח. אתה דברת על מקרה קונקרטי של קמעונאי קונקרטי, אח המסור לי מי הוא, אטפל בזה באופן מיוחד.

הוצאת פרות חולבות לשחיטה, זה אינו נוגע לשטח זיופי המזון, אבל אני מוכן לענות על כך.

אבל לפני כן ברצוני לומר למר פרלשטיין, שיצא לרגעיה מספר, בענין בקבוקי חלב, שבנוגה-טנא יש מכון סטירילי לחלב. בקבוקים אלה הממולאים בפיקוחו של ד"ר ברמן, שהיו מוחזקים אצלנו 3 חדשים במזג אוויר טבעי, נתנו לתנוקות בני שבועיים ונמצאו טובים ויעילים. אנו עודדנו אותם בכיוון זה, כי חלב סטירילי עלול להיות דבר חשוב למעברות ומקומות רחוקים.

בענין הפרות החולבות, זו אחת מנקודות התורפה החמורות ביותר. יהודים בדרך כלל אוהבים בשר, ובכלי כל טפק-צודקת כל הבית באמרה שעט בשר היא יכולה לגוון ולהעשיר את התפריט. מחיר של בשר כמקור לחלבון הוא יקר ביותר מבחינת הדביזים. על כן נאלצנו להוריד את הכמויות בשנות המחזור הקטנות של המדינה מ-4 מנות של 150 גרם לחודש למנה אחת של 100 גרם, חוץ מחולים, צבא, נשים הרות וכו'. הוצאה בדוויזים לכמות מוגבלת זו היא 3,5 מליון דולר לשנה. כל תוספת מנה זה עוד מליון וחצי דולר-מליון ושבע מאות וחמשים אלף דולר. בגלל משקלו הכבד של הבשר באינדקס עד היום לא הועלה מחירו. תבינו את הנטל מבחינת הטובסידיה הכוללת. ומכאן שהצבור אינו מגיע על ספקו, והוא מחפש מקורות אחרים ומוצא אותם. אנו נזקקנו לאמצעים של פקחים ומחומים בדרכים, וזה עלה בכסף רב למדינה. יתכן שהיה צורך להמשיך בזה. חשבנו על תכנית של החתמה וטימוך כל הבקר. אבל לא מטפיק טימוך חד-פעמי, נחוץ ספר עדר עם תמונה של כל ראש. מטעמים תקציביים הדבר לא בוצע. כל ההכנות נעשו, פרט ל-70-80 אלף לירות לצרכי העבודה שלא נמצאו הרבה עגלות ופרות טובאות בדביזים יקרים נשחטות זמן קצר לאחר שמגיעות ארצה, השאלה ללא כל טפק שאלה חמורה וקשה, היא אינה רק בשטח של הפיקוח. כאן דרושה יד חזקה מאד ויקרה מאד, וגם אז אינני מאמין שהצבוריות שלנו מוכנה לפעול בכיוון זה. אינני רוצה להכנס לבעיית הדיביזים, אבל ברור שהגברת א טפקת הבשר יכולה להחליש את המחירים.

בענין מכון החקנים, אבקש לאפשר למר רוזנשטיין לענות.

מר רוזנשטיין: מכון החקנים קיים 10 שנים והוקם בתור מוסד פרטי על ידיעיריית תל-אביב. לפני שנתיים, על ידי קבלת חוק התקנים בכנסת, הוא הפך למוסד נתמך. הוא מקבל תמיכה מטעם המדינה והוא פועל כמוסד חצי צבור. בעת קבלת החוק בכנסת, היתה הסתייגות לא להכניס את מצרכי המזון והרפואות לחוק. את הרפואות לא הכניסו, אבל מצרכי המזון כן הוכנו לחוק. המכון התחיל בעבודה במצרכי מזון לפני 4 שנים. המכון עובד על ידי ועדות, הוא ממנה ועדות, ולצערנו מספר המומחים למזון אצלנו הוא קטן מאד, ויהי אלה שישנן אינם מופיעים בקביעות לוועדות, כך שהעבודה היא אטית מאד. המכון התחיל בעבודה בעיקר במוצרי פרי הדר.

התקנים קובעים את מנימוני הדרוש וגם שיטות בדיקה של אותו מוצר. עד היום פרטם המכון 24 תקנים לפני כשנה, לאחר שהמכון הפך למוטך נחמך, באנו בחקיעה למכון שיכניס סדר מסוייך בעבודתו, כי ישנם מוצרים שאנו מסויינים שלגביהם יהיו תקנים באופן מיוחד. המכון נענה לתביעה זו. אולם מצד שנה קרה דבר משונה, שהתקנים שנקבע נתישנו. השמנע האטרייח, למשל, שהם תוצרת לוואי של פרי הדר שאנו מייצאים אותם לאנגליה, אנגליה מבקשת אישור מכון התקנים, ואחד התנאים המופיעים בתקן היה מיותר לגבי הדרישות האנגליות. עכשו צריך לבדוק מחדש ולחקן את התקן. כל חקן שעבודתו נסתיימה נקרא חקן ישראל. שר המטחר והתעשייה צריך לאשר כל חקן על מנת שיהפך לחקן רשמי, היות ורוב התקנים נתישנו באנו בדרישה שהמכון יעבור מחדש על כל התקנים לפני שיאשרו סופית. חקן אחד שנקבע על ידי המכון הוא לגבי חלב פרה. שם אחוז השומן צריך להיות 2,8-2,6, ואצלנו אחוז השומן הוא 2,3. איננו יכולים לתת חוקף רשמי לחקן של 2,8 ומצד שני להמשיך לייצר חלב עם 2,3 שומן. זוהי הסיבה המעשית לכך שהתקנים לא אושרו סופית.

אנו שמדינו לפני הגשת חוק מזון, ובחוק זה צריך להיות חלק המתייחס לתקינה. ואיננו חושב שיהיה זה מתפקידו של המכון להוציא לפועל חוק זה מבחינת הפיקוח.

ב. אבניאל:
אני מקבל את ההסבר של מר הלוי בענין ענשים מינהליים. אני מתנגד לענשים מינהליים, גם אם אחראי לכך שר המטחר והתעשייה הנוכחי, פרט לאותם מקרים שהמשך מכירת מצרך מסוייך גורם נזק לבריאות הצבור. אם המצב הוא כזה, מדוע נוהגים הפליה בין מפעל למפעל. ידוע לי שבחל-אביב מצאו מפעלים שהשתמשו בפרפין לייצור פופלים בכמות העולה על זו שהשתמשו בו בירושלים. מדוע לגבי המפעלים בירושלים אחוז באמצעים מינהליים וסגרו את המפעל כליל, ולגבי המפעלים בחל-אביב לא נקטו אמצעים אלה, אלא אמצעים משפטיים רגילים?

מר פרלמוטר:
שני המקרים שתפסנו בירושלים, תיקיחה הושלמו והועברו לפרקליט המחוז להגשת תביעה פלילית יחד עם שלילת הרשיון מצדנו. בחל-אביב נתפסו 3 מקרים שתיקיחה עוד לא נגמרו. כאשר התיקה יהיו מושלמים אפשר יהיה להחליט על הגשת תביעה פלילית וגם עם שלילת הרשיון.

ב. אבניאל:
הנה הוכחה קלטהית למה לא צריך להשתמש בענשים מינהליים. לי נמטר, אינני אחראי לכך, שהמקרים שנתפסו בחל-אביב ושהם חמורים יותר, יש אפשרות של קבוצה קרטליסטית שלוחצת על המשרד.

מר פרלמוטר:
העובדה שבחל-אביב סרנו נקטו בצעדים מוכיחה רק דבר אחד, את מידת הזהירות שהמפקח משתמש בה בטרם יעשה צעד רציני כזה.

ר. פלדמן:
לא קבלתי חשובה על שאלתי בענין הועדות הצבוריות של האופיים הקיימות על יד המפקחים המחוזיים. אני מבין שבמקרה של זיופים רציניים על ידי יצרנים יש לעשות פעולה דחופה ולהפסיק הקצבות. אבל אינני מבין מדוע מופסקות ההקצבות לקמעונאים בגלל אי מסירת חלושים.

מר הלוי:
בזמנו הקימונו ועדות אופיים על יד מפקחי המזונות המחוזיים שבפניהן מובאים לבירור כל המקרים הקיימים בשטח האפיה. עשינו זאת מתוך רצון לקבל עצה והדרכה בענין איכות הלחם. בפני ועדות אלו הובאו גם תיקים. לאור ההוראה האחרונה של השר הוצאא מטיפול ועדות אלה ענין הפחת, כי את הפחת אפשר לקבוע עם הוצאת הלחם מהתנור. אם הועדה מתכנסת אחת לחודש, היא לא תוכל לבדוק זאת, כי יובא בפניה לחם ישן. ועדות אלו אינן פוסקות הלכות, הן מייצאות בלבד.

הפסקת הקצבת טווכר, למשל, לקמעונאים אינה עונש. אנו מחלקים טווכר לצרכנים באמצעות הקמעונאים. הקמעונאי צריך להחזיר לנו כעבור חודש את החלושים. אם אינו מחזיר את כל החלושים חודש לאחר המכירה, איננו יודעים כמה להקציב לו, כי בארץ יש חנויות אוכלוטיה, ויתכן שכמה מהצרכנים שהיו רשומים אצלו עברו לחנות אחרת.

שר המטחר והתעשייה: רציתי להוסיף כמה הערות בשני נושאים - ענין הגרעינים ומחירם ושחיסת פרות חולבות. אדבר קודם על הנושא השני. אנו עומדים לעתים קרובות בפני עינפורמציה סותרת, ומה שאומר על כך אינו בכדי להגן על השחיטה השחורה. אבל נאמר לנו מאם לא נאחז באמצעים חריפים כמו טימון בקר, רישום העדר ופיקוח בדרכים, תהיה שחיטה כזאת ל פרות חולבות שנהרוט את הרפת. חדשים אחדים לאחר שהחלטנו שאין לאחוז באמצעים אלה, מתוך הטיבות שציינן מר הלוי, הוברר שיש עודף חלב שאי אפשר להחגבר עליו. מזה אני מטיק את המסקנה ששחיסת פרות חולבות אינה יכולה להיות בהיקף כזה שזה הורט את ייצור החלב.

מ. וילנר: צריכת החלב קטנה, לכן יש עודף חלב.

שר המטחר והתעשייה: פה אנו נכנסים לבעיית איכות החלב. גם אנשי הרפת מטכמים שאילו היו מייצרים חלב יותר טוב, הצריכה הייתה עולה. במבנה מחירי זה של טובטידיו בטער וטובטידיות בכסף ואבקת חלב, ישנם הרבה דברים אנורמליים, והאחד מהם הוא זה, שאם יש שפע של חלב המחיר עולה, ואם יש מחסור, המחיר יורד. זה מצב פרדוכסלי, אבל זה לא נוגע באופן ישיר לשאלת שחיסת פרות חולבות.

מה שנוגע לגרעינים, זו פרשה עוד יותר כאובה ומענינת. לפני שנתיים יבול הגרעינים המשווערה היה בסביבות 50 אלף טון, ורק חצי מזה הגיע לידי הממשלה, וזה היה במצב של פיקוח מלא. אני מודה: באנו לידי מסקנה כי הפיקוח אינו יכול לפעול באופן יעיל. בינתיים גם הגענו ליבול הרבה יותר גדול והוחלט לבטל את הפיקוח על שעורה, והיבול המשווער היה 120 אלף טון, והצריכה המשווערת 160 אלף טון. אנו חשבנו שאם נביא כמות מתקבלת על הדעת של גרעינים מבחוץ נוכל לצמצא ללול ולרפת גרעינים מקומיים וגרעינים יבוא במחירים שעליהם לא היה ויכוח. לפי היצרנים גידול השעור יעלה להם בערך 105-120 לירות הטונה, ובמקרים שהקרקע אינה טובה, עד 125 לירות הטונה, ואנו חשבנו שמחיר של 140 לירות הטונה יהיה מחיר מתקבל על הדעת שנותן רווח מתקבל על הדעת. אבל מה הוברר? - שמלכתחילה גרעינים אלה נמכרו קודם ב-180 לירות הטונה, אחר כך ב-200 לירות וב-240 לירות הטונה, ואז החלטנו למרות הכל להביא שוב גרעינים מחו"ל.

השערות אף פעם אינן מתאמתות, אם מי טוענים שבשטח החקלאות יודעים, אבל למעשה אין יודעים. מה היקף הלול, כנראה איש אינו יודע בדיוק, וכנראה שהיקף הלול מחוץ למשקים הסדירים הוא כל כך גדול שהוא בולע יותר משערנו. אני רוצה לציין כי דוקא בשטח הגרעינים הגענו להוצאות ייצור שאינן גבוהות בהרבה מהמחיר בעולם. בחו"ל קנינו שעורה במחיר של 50-60 דולר, ועם כל ההוצאות יגיע מחיר הטונה ל-105-110 לירות, והיצרנים שלנו יצרו גם כן כמעט באותו מחיר.

היו"ר א. כהן: בישיבה הבאה ניגש לקבלת מסקנות, ואבקש את מר הלוי להשתתף בישיבה זו.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30